

טענה הנשמעת הגיונית ביותר. לאמור: אירגוני הפידאיון, בלי יוצא מן הכלל, שוללים את עצם קיומה של מדינת ישראל, ורוצים בחורבנה. אסור לישראל לנהל מ"מ כלשהו עם מי ששולל את קיומה. אולם מחשבה שנייה תלמד אותנו שיש כאן פאראדוקס קלאסי. שהרי אם הפידאיון שוללים את קיום ישראל — אין הבעיה מתעוררת כלל. הבעיה יכולה להתעורר רק אם הפידאיון, מצידם, רוצים לנהל עימנו משאומות. רצון כזה — אם הוא ישנו, או אם הוא יהיה קיים ב־עתיד — הוא שלילת השלילה. פירושו הכרה בקיום, וממילא גם בזכות־הקיום. טענה זו היא, על כן, שלא־לעניין.

★ ★ ★
ס בירה יותר טענה שנייה, בעלת כשמועות מדינית. לאמור: אין לנהל משאומות עם אירגונים־לוחמים שאינם צבאות מוכרים, מכיוון שאינם כפופים לשום ממוֹר שלה חוקית. אפשר לנהל משאומות רק עם ממשלה קיימת של מדינה קיימת. טענה זו היא מיושנת, אם בכלל היתה אי־פעם נכונה. האמריקאים מנהלים עתה בפאריס משאומות רשמי עם הוואי־קונג. עצמאות אלג'יריה קמה אחרי משאומות רישמי בין ממשלת צרפת ובין חזית השחרור הלאומי האלג'ירית, ש־היתה אז גוף ללא מדינה וללא ממשלה מוכרת. בכלל אי־אפשר לסיים מלחמת־עצמאות, אם הצד האחד (שהוא תמיד ממשלה) אינו מוכן לנהל משאומות עם הצד השני (שהוא תמיד לא־ממשלה). רק כששני הצדדים האלה מגיי־עים לכלל הסכם, יכולה לקום מדינה חדשה, עם ממשלה חוקית ומוכרת. ★ ★ ★ טענה שלישית היא בעלת משמעות מוסרית. לאמור: אין לנהל משאומות עם גופים המשתמשים

יתכן שרוב הפלסטינים — אומה המינה כעת בין 2.5 ל־3 מיליון נפש, בארץ, במחנות־הפליטים ובפזורה — מתנגדים לשיטותיהם של הפידאיון, ושוללים את דרכם. אך אין ספק שכל הפלסטינים רואים בפ־ידאיון אנשים הלוחמים את מלחמת עמם, ו־מורחים עימם באופן רגשי. ★ ★ ★ אם נצרף יחד את ארבע העובדות האלה, איך אנחנו צריכים להתייחס אל הפידאיון?

ליילה חאלד

א ני כותב שורות אלה במטוס אל־על, מעל לאוקיינוס. אִבלי משים נודות מחשבותי אל המאורעות שהתרח־שו לפני שבועיים, במטוס אחר של אל־על, בשמי אירופה. באותם רגעים גורליים קרה משהו, שלא זכה עדיין להערכה. הכל הזכירו את גבורת הדייל שהסתער על החוטפים ה־חמושים, ועל התנהגותם המופתית של הנוסעים. אך באותם רגעים קרה עוד משהו. ליתר דיוק: משהו לא קרה. משהו היה שם, שהחזיק בידי אקדת. האקדת שכדוריו הרגו את החוטף־הגבר. משהו זה יכול היה, בלי ספק, להרוג גם את החוטפת־האשה. היתה לו כל ההצדקה לכך. החוטפת היתה מזוינת, ויכלה לגרום אסון. בכל זאת, באפית השנייה, בשיא מתיחות ה־קרב לחיים ולמוות, מבלי לחשוב אם זה מועיל או מזיק, גמלה במוחו של אותו אלמוני החלטה: לא להרוג. ולבי מלא אהבה לאותו צעיר, שאיני יכול להעלות את דמותו אף בדמיוני. גם בשל גבורתו, גם בשל תושייתו. ואולי יותר מכל — בשל החלטה אינסטינק־טיבית זו.

★ ★ ★
ק ראיתי זה עתה, בעיתון אמריקאי שמצאתי ב־מטוס, ידיעה על מיפגש־חברים שנערך בארה"ב. טייס־הקרב האמריקאי ממלחמת־העולם השנייה — ה"אסיס" שכל אחד מהם הפיל חמישה מטוס־אוייב ל־פחות — נפגשו כדי להחליף זכרונות. הם הזמינו למיפגש זה את אויביהם מאתמול — אלופי־הקרבות של חילות־האוויר הגרמני והיפאני. התצלומים מראים את הגיבורים האמריקאים דוחצים את ידיו של הטייס הגרמני, שהפיל את המטוסים האמריקאים הרבים ביותר — כ־300 מטוסים. ולנגד עיני עלתה תמונה דמונית: בעוד כמה שנים, אולי בתל־אביב, אולי בי־ביירות, נפגשת ליילה חאלד עם אותו צעיר. (נקרא לו "יורם"). אני מקווה שאין זה שמו). ליילה מודה לו על כי באותו רגע גדול הוא

יורם וליילה

בשיטות ברבריות. מי שמתנכל לאזרחים ורוצה זרים חפים־מפשע, הוא מוקצה מחמת מיאוס. בחדאי, קשה להסכים למגע עם מי שמוכן לבצע מעשים נפשעים. בכל זאת, מתקיים עתה אותו משאומות עם ה־וואי־קונג, שביצעו מעשי־זוהמה מחרדים נגד איכרים ויאס־נאמיים, ששיתפו פעולה עם סייגון. ודה־גול ניהל משאומות עם הפל"ן, ששי־טותיו לא היו יותר נעימות מאלו של "החזית העממית" כיום. ולגבי שיטות המלחמה, יש הבדל בין החזית העממית, למשל, ובין אל־פתח. ★ ★ ★ **א**ם כן, מהי התשובה? דעתי היא, שאנחנו צריכים להכיר בזכותו של העם הפלסטיני לקיום לאומי משלו, בתנאי שקיום זה אינו על חשבון קיומנו הלאומי שלנו. עלינו לומר לפלסטינים: אנו מוכנים לנהל איתכם משא־ומות על זכויותיכם הלאומיות, ובכללן הזכות להקמת מדינה פלסטינית חופשית בצד מדינת־ישראל — ועליכם לקבוע בעצמכם מי ייצג אתכם במשאומות כזוה. איננו פוסלים איש מצידכם, ולא נרשה לכם לפסול איש מצידנו. מצידנו הבסיס לכל משאומות הוא קיומה וביטחונה של מדינת־ישראל, בגבולות ה־4 ביוני. כל מי שמוכן להיכנס עימנו למ"מ לשלום, בשם העם הפלסטיני, חייב לדעת זאת. אם הפידאיון — או חלק מהם — מוכן למשא־ומות על פמך הנחה זה, תפאדל. ולא — תימחן המלחמה בהם. נעמוד בה. כשם ש־עמדנו בה עד כה. מעשים ברבריים לא ירתיעו אותנו. וגם אם הפידאיון, או חלק מהם, יפרו במלחמה זו את כל כללי מוסר המלחמה — אנחנו נשמור עליהם. כשם שעשה זאת, באופן אינסטינקטיבי, אותו "יורם".

במישור הצבאי התשובה ברורה. אנחנו צרי־כים להילחם בהם. על כך בחדאי אין כל ויכוח. במישור הריגשי התשובה ברורה פחות. שמעתי קציני צה"ל מדברים בהערכה על חוליות־פידאיון שהם נתקלו בהן, באותם מיקרים שבהם לחמו הפידאיון באומץ־לב מלחמת־התאבדות. הם לחמו כאריות, אמר לכתב־טעריב קצין־צנחנים, אחרי הקרב בו נפל סגן־אלוף עופר. אולם זה היה קרב פנים־אל־פנים, לוחם מול לוחם. האם אפשר להתייחס כך גם להכרה של ליילה חאלד, שנפצעה־למוות במטוס? השאלה היא מסובכת. אם נבחן את עצמנו, נמצא שאין עליה תשובה פשוטה וחד־משמעית. מי ששונא עתה את הפידאיון שינאה לוהטת, יתכן שבעוד כמה שנים, אחרי בוא השלום, ימצא שיחסו השתנה. קשה לנתח רגשות. אין הם כפופים להגיון. נשלה את עצמנו אם נעמיד פנים כאילו אנחנו שולטים בהם. לעומת זאת, חייבים אנחנו לדרוש מעצמנו להפעיל את מכשירי ההגיון — ואז, בלבד — כשאנחנו מחפשים תשׁוֹר־בה לשאלה פוליטית. במישור הפוליטי — איך אנחנו צריכים ל־התייחס לפידאיון? ★ ★ ★ נסח את השאלה בצורה פשוטה עוד יותר, כלהלן: האם יכולה מדינת־ישראל להכיר בפידאי־יון דה־פאקטו, כצד לוחם? האם יכולה מדינת־ישראל לקיים עימם מגע כלשהו, ועל אחת כמה וכמה שיחות מדיניות? האם יכולה המדינה לקחת אותם בחשבון בתמונת השלום שאנו שואפים אליו? שאלות אלה עשויות לקבל לפתע משמעות אקטואלית. יש השוללים את עצם האפשרות הזאת על הסף, ב־

חם על חייה. והוא מאחל לה שתצלח בחייה בימי שלום — החיים הקיימים הודות לו. ★ ★ ★ **ב**רגע שעודתה תמונה מלכת זו לנגד עיני, אני חייב לשאול את עצמי: האם מותר בכלל להתייחס אל ה־חוטפת כאל "אוייב" — כשם שחייל קרבי אמיתי מתייחס אל חייל קרבי שממול? איך להתייחס — לא רק מבחינה פוליטית, אלא גם מבחינה ריגשית, פנימית — אל הפידאיון הפלסטיניים? לכאורה: בעייה קלה. אך אם נחיה כנים כלפי עצמנו, אין זו בעייה קלה כלל. על כמה נקודות לא ייתכן ויכוח. ראשית: הפידאיון אינם שומרים על מוסר־מלחמה כלשהו. הם משתמשים בשיטות ברבריות. הם מתנכלים לא רק לחיי בלתי־לוחמים חסרי־מגן, אלא גם לחיי זרים, שבכלל אין להם נגיעה לעניינם. זה ברור. שנית: הפידאיון עושים את המעשים האלה מתוך מניעים לאומיים. אין הם שכירי־חרב, כפי שהיו כמה משליחי אל־פתח לפני מלחמת ששת־הימים. ליילה חאלד נטשה את עבר־דתה בבית־הספר, ואת החיים הנוחים שהיו לה בכיית, כדי להילחם — כפי שהיא רואה זאת — למען עמה. העובדה שרק כפסע היה כינה ובין המוות, באותו רגע במטוס, מוכיחה שהיא סיכנה את חייה בנסותה לחטוף את מטוס "אל־על". שלישית: כל הפידאיון נשבעו לחסל את מדינת־ישראל. חרף כל המליצות והמצעים המקושטים, זוהי המטרה ה־אמיתית של כל אירגוניהם. "החזית העממית לשחרור פלסטין", שדו־קא אליה התנדבה ליילה חאלד כשהחליטה להצטרף למאבק, דוגלת במטרה זו בצורתה הקיצונית ביותר. רביעית: הפידאיון הם חלק מרכזי של המציאות הפלס־טינית. לא אנחנו קובעים זאת, אלא הפלסטינים עצמם.